Mir kommen elo zum zweete Vote constitutionnel iwwert d'Verfassungsofännerung 7700. Den Text steet am Document parlementaire 7700[15].

Second vote constitutionnel sur la proposition de révision de la Constitution 7700

D'Ofstëmme fänkt un. De Vott ass ofgeschloss.

D'Propositioun ass mat 52 Jo-Stëmme bei 3 Nee-Stëmmen an 1 Abstentioun ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, MM. Dan Kersch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen.

Ont voté non : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser et Roy Reding.

S'est abstenue : Mme Myriam Cecchetti.

Et ass also esou decidéiert.

3. 7755 – Proposition de révision du chapitre II. de la Constitution

Den nächste Punkt um Ordre du jour vun haut de Moien ass d'Verfassungsofännerung 7755, déi d'Kapitel II iwwert d'Rechter an d'Fräiheeten ofännert. Et sief och hei drop higewisen, datt laut Artikel 114 vun der Verfassung eng qualifizéiert Majoritéit vun zwee Drëttel vun de Stëmmen erfuerdert ass. De Vote par procuration ass net erlaabt. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An d'Wuert huet elo d'Madamm Rapportrice vun dëser Proposition de révision, d'Madamm Simone Beissel. Madamm Beissel, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission des Institutions et de la Révision constitutionnelle

Mme Simone Beissel (DP), rapportrice | Merci, Här President. Kolleeginnen a Kolleegen, haut kënnt dann endlech dësen elementare Peiler vun engem normale Staat, vun engem Rechtsstaat mat engem staarken an andauernde Schutz vun eise Bierger, an net nëmmen de Bierger, mee all eisen Awunner, definitiv an den zweete Vott, fir dass mer och hei kënne Kloertext schwätzen.

Ech gi ganz kuerz drop an, Dir erënnert Iech, mir hunn d'Rechter an d'Flichten nei agencéiert. Mir hu ganzer véier Rubricke gemaach. Dat Éischt ass d'Nationalitéit, d'Modalitéiten do dervun, dat Zweet, dat sinn d'Grondrechter, d'Droits fondamentaux, dat Drëtt d'ëffentlech Fräiheeten, d'Libertés publiques, an dat Véiert eng nei a ganz modern Rubrik, d'Objectifs à valeur constitutionnelle.

Duerch de Fait, dass mer d'Proposition de révision 6030 haten an dunn e Groussdeel vun dem Contenu vun dëser Propositioun eriwwergeholl hunn, hu mer awer en Deel vun de Grondrechter, déi scho laang an eisem System bestan hunn, eriwwergeholl. Mee mir hu se adaptéiert, mir hu se reformuléiert a mir hu se haaptsächlech duerch zwielef nei Rechter completéiert.

Här President, hei e puer Iwwerleeungen zu Punkten, déi nach ëmmer e wéineg an der Luucht houngen an den Diskussiounen, an déi wollt ech nach eng Kéier hei kloer ervirhiewen.

Dat Éischt ass: Mir hunn an der Kommissioun decidéiert, dat ganzt Kapitel net exzessiv opzeblosen oder ze erweideren duerch d'Aschreiwen – wat vu bestëmmte Leit hei verlaangt ginn ass – vun alleguerten den Artikelen, déi an den UNO-Konventiounen, an der Europäescher Mënscherechtskonventioun vun 1950 an an der Europäescher Grondcharta vun 2000 agescriwwe sinn, soss hätte mer e Kapitel kritt, wat vill, vill méi Artikele kritt hätt. A mir hu fonnt, dat wär exzessiv. An ech soen Iech och, firwat.

Ech erënneren Iech drun, et gëtt zwee Systemer, wéi ee vis-à-vis vun der Norme internationale fonctionéiert: Dat eent, dat ass de Sysème moniste, zu deem mir gehéieren, an dat anert ass de Système dualiste. Mir sinn e monistë Staat, e monistë System, dat heescht, mir erkennen automatesch d'Superioritéit an d'direkt Applikabilitéit vun den internationale Rechtsnormen am Lëtzebuerger Droit positiv un. Dat heescht am Kloertext: Alleguerten déi Rechter, déi an den internationalen Texter verankert sinn, praktesch „font partie intégrante" vun eisen Texter, well si schwiewen hannendrun an där ganzer Philosophie.

Ech ginn Iech elo zwee Beispiller, déi Der kennt, Momenter, déi mech nerven, wann ëmmer erëm dovunner geschwat gëtt, well dann erëm vergiess gëtt, wéi dat fonctionéiert mat der Konventioun vun 1950.

Wéivillmol ass gesot ginn: „Firwat hutt Der den Droit à la vie net an déi Verfassung geschriwwen?" Den Droit à la vie, deen eent vun de Grondrechter ass vun der Konventioun vun 1950, schwieft hannert deem ganze Kapitel vu Rechter a Flichten hannendrun a senger philosophescher Approche, ouni dass en elo spezifesch an den Text agesat ginn ass.

En anert Beispill, dat ass am neien Artikel 40: „le droit de vivre dignement". Dat beinhaltet – an ech wollt dat och nach eng Kéier dem Nathalie Oberweis hei soe fir säin Appaisement – automatesch d'„lutte contre la pauvreté" an dat beinhaltet d'„prévention matérielle", dat ass d'international Definitioun vun dem „droit de vivre dignement".

Dann zweetens, och fir Kloerheet ze schafen: Wie kann a puncto Lëtzebuerger Chamberwale mat wiele goen? Ech soen et elo hei fir déi n- an déi x-te Kéier: Nëmmen d'Lëtzebuerger, déi zivill a politesch Rechter hunn an déi 18 Joer hunn.

Drëttens, den Artikel 15 ass och ugeprangert ginn: D'Lëtzebuerger sinn alleguerte gläich virum Gesetz. Et ass gesot ginn: „Wat, ass dat do Diskriminatioun?" Menger Meenung no, déi Leit, déi dat gesot hunn, haten eisen Text net richteg gelies, well den Artikel 15 muss direkt kombinéiert gi mam Artikel 16. Am Artikel 16, do steet: „All Mënsch, dee sech um Lëtzebuerger Territoire beweegt, huet personnel a gidderrechtlech d'Recht op dee selwechte Schutz wéi d'Lëtzebuerger." Dofir, de 15 an de 16 musse kombinéiert ginn, an dat ass eng Unicitéit vum Schutz vun all den Awunner. Dass dat och emol eng Kéier kloer ass an dass déi penibel Diskussiounen ee fir alle Mol hei ophalen!

Dann: D'Notioun vun der Famill – dat ass de véierte Punkt – ass ganz konform zu den haitegen Decisiounen a Recommandatioune vun dem Conseil de l'Europe erweidert ginn an net opgeweecht ginn.

Fënneftens, d'Roll vum Kand ass extreem verstäerkt ginn an de Schutz vum Kand an der Zukunft hei an der Verfassung eng absolutt Prioritéit.

Une voix | Très bien!

Mme Simone Beissel (DP), rapportrice | Den Ëmweltschutz, do derbäi de Schutz vun der Biodiversitéit … Beim Ëmweltschutz ass et „humain et naturel", dat heescht, dat ass ganz breet gefächert. Also nach eng Kéier: De Schutz vun der Biodiversitéit, de Kampf géint den Dérèglement climatique, d'Efforten a Richtung Neutralité climatique si prezis a komplett an deem neien Artikel formuléiert ginn, deen dofir zoustänneg ass.

An ech kann Iech soen, dass dës Formulatioun kierzlech, virun dräi Wochen, wou ech zu Aix op der Uni war, an deem internationale Symposium, vun alleguerte menge Kolleegen – an do waren déi 27 vun Europa plus d'Britten, plus d'Schwäizer, plus d'Japaner an d'Chineesen – immense Luef kritt huet, well se zouginn hunn, dass keng vun hiren aktuelle Verfassungen esou prezis an esou komplett formuléiert ass wéi déi Lëtzebuerger. Do war ech dann natierlech ganz houfreg, kënnt Der Iech virstellen.

Plusieurs voix | Très bien!

Mme Simone Beissel (DP), rapportrice | Här President, et wäerten op d'mannst 13 bis 15 Joer sinn, wärend deene mir wierklech intensiv un dësen Texter geschafft hunn – ech hunn Iech gesot –, reformuléiert, agencéiert, adaptéiert an 13 (veuillez lire: 12) nei Rechter dragesat hunn.

Ech wëll nach kuerz op e puer agoen, fir Iech se nach eng Kéier ze soen, well se eeben nei sinn an eisen Texter.

Dat Éischt ass, et ass e wéineg komplizéiert formuléiert, den neien Artikel 31: „autodétermination informationnelle". Dat wëllt heeschen, dass all Mënsch ka mat all den neien Technologië schaffen, mee dass mer de perséinlechen Dateschutz direkt offiziell an eis Verfassung geschriwwen hunn. Dat ass e ganz neie Moment.

Dann, am Artikel 40 (veuillez lire: am Artikel 42): den Accès zu der Kultur, d'Recht op perséinlech kulturell Entfalung an och d'Fërderung vum Schutz vum Patrimoine culturel. Dann nach am Artikel 43: De Staat fërdert d'Fräiheet vun der wëssenschaftlecher Forschung, mee, mee, mee a bestëmmte Limitten, am Respekt vun den demokratesche Wäerter, déi an eisen europäesche Länner awer gang und gebe sinn, fir dass keng Abusen do kënne geschéien. Well Dir wësst, et si bestëmmte Saachen, notamment bestëmmte Clonagen, um europäesche Kontinent net erlaabt.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, mat enger ganz grousser Majoritéit, no zéie Verhandlungen – de Mars Di Bartolomeo huet et scho virdrun och gesot, an déi waren an all de Kapitelen, hei natierlech och, well do d'Sensibilitéite vu jiddwerengem openeeklatschen, an dat ass och e Label vun der Demokratie – hu mer eis awer gëeenegt op dësen Text, an dee soll wierklech e besseren, breetgefächerte Schutz vun all eise Bierger beinhalten.

Dofir, et war wierklech mat Momenter net nëmmen eng Fläissaarbecht, mee et ware wierklech Nuetssitzungen, Diskussiounen an ëmmer erëm schreiwen a liesen a kucken, wat am Ausland lass ass an deenen anere Constitutiounen.

Dofir wëll ech nach eng Kéier en häerzleche Merci soen, net nëmmen Iech alleguerten, déi matgehollef hunn, mee och eise Mataarbechter intra an extra muros – erlaabt mer eng Kéier dëse witzegen, awer

uralen Term. Dat heescht, notamment dem Carole Closener an dem Christine Fixemer, déi wierklech gehollef hunn, a gehollef hu formuléieren, korrigéieren, wou mer mat Momenter an eiser Übermütegkeet eppes formuléiert haten, wou si gesot hunn: „U, oppassen, dat do riskéiert, net d'Strooss ze halen, reng an der rechtlecher Formulatioun."

An no deene Mercie kënnt Der Iech virstellen, dass ech frou sinn, dass mer elo haut bei dësem zweete Vott sinn, an ech brénge mat Freed den Accord vun der DP-Fraktioun. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Beissel.

An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Léon Gloden agedroen. Här Gloden, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Léon Gloden (CSV) | Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, fir d'éischt e grousse Merci der Madamm Beissel, nach eng Kéier, fir hei de Rapport zum Kapitel iwwert d'Grondrechter an d'Biergerrechter, wat haaptsächlech an dësem Kapitel festgeluecht gëtt.

Mat dësem Kapitel gëtt d'Haus Lëtzebuerg mat Wäerter gefëllt An ech hat a menger Ried zum éischte Vott den Nelson Mandela zitéiert, an ech wëll en nach eng Kéier hei zitéieren: „Wann een de Leit hir fundamental Rechter oferkennt, trëppelt een d'Mënschheet mat Féiss."

An engem Land an Europa gëtt mat Blutt a Schweess gekämpft fir demokratesch Wäerter. Ech wëll hinnen dëst Kapitel dann och besonnesch hei widmen.

Dëst Kapitel gëtt dem 21. Joerhonnert ugepasst. Mir kréien eng kloer Glidderung: op där enger Säit d'Grondrechter, op där anerer Säit d'Fräiheeten, d'Biergerrechter, an op där anerer Säit och d'Staatsziler.

D'Grondrechter sinn unantastbar. Si kënnen net limitéiert ginn, wéi zum Beispill de Verbuet vun der Folter oder d'Onverletzbarkeet vum Mënsch senger Würd.

Déi zweet Kategorie sinn d'Biergerrechter. Dës Rechter kënnen énner bestëmmte Konditiounen ageschränkt ginn. Mee dës Aschränkung muss proportional sinn an dës Aschränkung däerf d'Recht net aushielegen, nom klassesche Motto: „Meng Fräiheet hält do op, wou deem anere seng ufänkt!"

Hei gëtt et eng ganz Rei Rechter, déi ee kann opzielen: D'Recht drop, eng Famill ze grënnen; den Interêt vum Kand; d'Recht vum Bierger, an engem räsonabelen Delai eng Äntwert vun enger Verwaltung ze kréien; d'Protektioun vun de perséinlechen Daten, well mer wëssen alleguer, datt perséinlech Daten d'Gold vum 21. Joerhonnert sinn; e kloert Bekenntnis zur ëffentlecher Schoul; e kloert Bekenntnis zu der Proprietéit.

An do wëll ech nach eng Kéier op d'Propos vun de Kolleege vun déi Lénk agoen. Si hunn an hirer Propositioun d'Propriété privée an och déi kollektiv Proprietéit ageschriwwen. Mee och d'kollektiv Proprietéit ass in fine eng privat Proprietéit, well wa bis Proprietéiten zesummegeluecht sinn, ass dat och eng privat Proprietéit.

An dann déi lescht Kategorie: d'Staatsziler. D'Staatsziler sinn net aklobar, mee se sinn eng Guideline. Et kann ee kee Schrëtt zréck maachen. D'Staatsziler guidéieren d'Handele vun de Verwaltungen. Et ass besonnesch an dëser Kategorie, wou eng ganz Rei Virschléi, Är Virschléi, vun de Bierger a Biergerinnen, agefloss sinn.

Zu de politeschen Ziler zielt och de Klimaschutz, den Zougang zur Kultur an de Schutz vum kulturelle Patrimoine, deen och en Deel vun eiser Identitéit ass.

An domadder ginn ech den Accord vun der CSV-Fraktioun fir dësen zweete Vott.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Gloden. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Mars Di Bartolomeo. Här Di Bartolomeo, Dir hutt d'Wuert.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Merci, Här President. Kolleeginnen, Kolleegen, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'éischt mäi Merci un d'Simone Beissel fir dee gudden Iwwerbléck iwwert deen Deel vun eisen déifgräifende Verfassungsrevisiounen, déi haut zur Diskussioun stinn. D'Simone, a senger grousser Kenntnis vum Droit constitutionnel, war eng wichteg Stäip an eiser Institutiounskommissioun.

Ech gleewen, wéi d'Kolleegen, lues awer sécher drun, datt mer et fäerdegbréngen, déi Aarbechten, déi elo scho bal 20 Joer daueren, kënnen ofzeschléissen. Dat war net ëmmer esou sécher, an all déi, déi bedeelegt waren, déi wëssen dat. Mee mir hunn net labber gelooss, well mer der Meenung waren, dass déi heiten Aarbechte missten ofgeschloss ginn. Mir sinn dat och deene schëlleg gewiescht, déi nach méi laang wéi mir dru geschafft hunn.

Dëst Kapitel ass net dat voluminéistent, mee awer een extreem wichtegen Deel vun der iwwerschaffter Verfassung. Et ass eis Identitéitskaart, déi ausdréckt, woufir mir stinn, woufir eis Gemeinschaft steet. Et geet ëm fundamental Rechter, déi a lëtzebuergeschem an an internationalem Bëton gegoss sinn, et geet ëm Biergerfräiheeten, déi mir besonnesch an deenen aktuelle Krise méi wéi jee ze schätze geléiert hunn an déi op ville Plazen op der Welt mat Féiss getrëppelt ginn.

Dëst Kapitel ass weesentlech vum Dialog mam Bierger, mat der Zivillgesellschaft beaflosst ginn. Confirméiert ginn d'Grondrechter an d'Fräiheeten, zu deene Lëtzebuerg sech an internationalen Accorde verflicht huet. Dozou gehéiert de Verbuet vun der Folter, d'Onverletzbarkeet vum Mënsch a senger Würd, d'Recht op d'Integritéit vu Kierper a Geescht. Nei ass d'Recht op Gedanken-, Gewëssens-, a Reliounsfräiheet, déi fest an der Verfassung verankert ginn.

Wat d'Biergerrechter ugeet, esou wëll ech d'Recht op d'Netdiskriminéierung an d'Recht, eng Famill ze grënnen, ervirsträichen. Fir eis Partei ass et ganz kloer, datt et muss e Libre choix ginn am Choix vun de Partnerschaften. Ech wëll dat och esou kloer soen, wéi dat hei am Haus e Konsens duerstellt.

D'„Gestation pour autrui" ass a bleift hei am Land en No-Go. Mee wann ee Kand aus esou enger Praxis hei an d'Land kënnt, dann erkenne mer dësem Kand seng Rechter un. D'Kand ass net schëlleg.

Une voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | D'Recht op e Riichter, d'Recht op informationell Selbstbestëmmung an op de Schutz vun de perséinlechen Donnéeë sinn alleguer nei an der Verfassung verankert. D'Recht op Asyl och.

Wat d'Staatsziler ugeet, gi se weesentlech ergänzt. Vu Politiséierung vun der Verfassung duerch Staatsziler kann do net rieds sinn. Staatsziler sinn eppes, wou de Staat sech engagéiert, wat e prioritär unziilt, wou e prioritär drop hischafft – dat gëllt fir déi grouss Problemer, déi grouss Erausfuerderungen, deene sech eis Gesellschaft muss stellen –, an alles, wat méiglech ass – ech ënnersträichen, alles, wat méiglech ass! – ze maachen, fir dës Ziler ze erreechen. Dat heescht net, dass se fir den Eenzelnen aklobar sinn. Dat hunn de Léon Gloden an och d'Rapportrice ganz kloer ënnerstrach. Dozou gehéieren d'Recht op Aarbecht, dat bestätegt gëtt, d'Férderung vum Sozialdialog, deen och gefërdert soll ginn. De Sozialdialog gehéiert an der Zwëschenzäit zu eiser DNA an deen huet sech an deene jeeweilege Krisen nom Krich méi wéi bewäert, och besonnesch elo an deene leschte Joren.

D'Recht op d'Wunnen. D'Wunnproblematik gëtt ëmmer méi zu der zentraler Erausfuerderung, där sech dat Land hei muss stellen. Dat gëtt zu enger absolutter Prioritéit an der Verfassung gemaach. Dat heescht, dass mer zesummen alles musse maachen, fir esou no wéi méiglech un dat Recht op eng Wunneng kënnen ze kommen.

De Schutz vum Mënsch a senger Ëmwelt ass schonn an der Verfassung, mee gëtt elo ergänzt duerch d'Erhale vun der Biodiversitéit an den Asaz géint de Klimawandel.

Den Déiereschutz hate mer och schonn an der Verfassung, mee mer verstäerken en däitlech an erkennen elo d'Déier als net mënschlecht Wiese mat senger Sensibilitéit a sengem Recht op Respekt a Schutz un. Är Virschléi hu gehollef, dat doten an där doter Form an eis Verfassung eranzekréien.

Aus der Biergerconsultatioun kommen den Zougang zu Kultur an d'Recht, sech kulturell ze entfalen, an och de Schutz vum Patrimoine culturel souwéi d'Fräiheet vun der wëssenschaftlecher Fuerschung, am Respekt vun de Grondrechter.

Mat dëse Staatsziler gi mir Verflichtungen an, déi net klenggeschwat solle ginn. Et si Prioritéite fir jiddweren, deen hei an der Chamber sëtzt, jiddefalls fir déi, déi et matënnerstëtzen, an ech mengen, och fir déi aner. D'LSAP-Fraktioun wäert dëst wichtegt Kapitel och fir d'zweet stëmmen an der Iwwerzeegung, datt mer zesumme kloer definéiert hunn, fir wat fir Ziler eist Land, seng Institutiounen a seng Leit stinn.

Ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Di Bartolomeo. An da wier et um honorabelen Här Charles Margue. Här Margue, Dir hutt d'Wuert.

M. Charles Margue (déi gréng) | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, virop dem Simone Beissel, eiser Expertin a Verfassungsfroen, e Merci fir de Rapport an déi flott Erläuterungen, déi mer ëmmer erëm kritt hunn.

Lëtzebuerg, d'Lëtzebuerger Gesellschaft, steet fir eng parlamentaresch Demokratie. Mir sti fir eis Grondrechter mat de biergerleche Fräiheeten an och déi grouss Staatsziler, déi mer haut an dësem Kapitel festschreiwen.

Zënter dem éischte Vott vun dësem Kapitel am Mäerz gesi mer all Dag: Fir eis Fräiheeten a Grondrechter musse mer eis asetzen, all Dag. Ech denken natierlech un den Iwwerfall vun der Ukrain an dass mer net fir garantéiert kënnen halen, an engem fräie Raum, an engem fräie Land, an engem fräien Europa ze liewen.

Ech wëll och ënnersträichen, dass eng Verfassung e Bild vun hirer Zäit ass, als Ganzt gekuckt, an net a Stee gemeesselt ass. Eng Verfassung ass a muss och ëmmer e Spigelbild vun hirer Zäit sinn, an dat ëmsou méi, wat se méi detailléiert ass, wat mer jo haut och e wéineg maachen.

Wat awer méiglechst a Stee muss gemeesselt sinn, dat sinn d'Grondwäerter an d'Grondfräiheeten. A fir bei dëser Metapher vum Steen a vum Meessel ze bleiwen, ass et och wichteg, dass de Stee grouss genuch ass an dass nach genuch Plaz ass, fir weider Rechter derbäizemeesselen.

An deene leschte Joerzéngten, zënter 1919, hu mer zum Beispill d'allgemeng Walrechter bäigemeesselt,

grad eréi d'Recht op d'Aarbecht, d'sozial Sécherheet, de Schutz vun der Famill oder och nach d'Recht drop, Gewerkschaften ze grënnen.

An haut maache mer elo e weideren, ganz grousse verfassungsrechtleche Schrëtt a reorganiséieren an erweideren d'Lëscht vun eise Grondrechter a Fräiheeten op ganz nei Felder – fir eis Gréng besonnesch wichteg –: Ech schwätzen hei vun der Ekologie. D'Recht op Ëmwelt-, Natur- a Klimaschutz, d'Recht op d'Erhale vun der Biodiversitéit. Gëschter Mëtteg hate mer d'Geleeënheet, doriwwer hei ze schwätzen, an d'COP zu Montreal huet eis kloer nach eng Kéier virun Ae geféiert, wéi grouss deen Enjeu ass.

All déi Froen ze respektéieren heescht och indirekt oder direkt, dass mer déi zukünfteg Generatiounen an deenen hir Besoinen mat abezéien.

Dëst Kapitel schreift sech an an eng ganz Rëtsch vun Texter ronderëm eis Rechter, Flichten a Fräiheeten, déi elo scho fir eis verflichtend sinn. Ech schwätzen, wéi Der et scho méi oft gemierkt hutt, vun eisen internationale Mënscherechtstexter, un éischter Stell d'Europäesch Mënscherechtskonventioun mat hirem Geriichtshaff zu Stroossbuerg, an zweetens déi mëttlerweil contraignant Charte européenne des droits fondamentaux.

An der Lëtzebuerger Rechtsuerdnung léisst sech deemno de Schutz vun de Grondrechter a Fräiheeten net just op d'Verfassung begrenzen. Eise Grondrechtschutz ergëtt sech aus dem Zesummespill vun den Norme vum Vëlkerrecht, vum Europarecht, vun eiser Verfassung an aus den Dispositioune vun einfache Gesetzer, déi de Schutz vun eise Rechter a Fräiheeten am Detail gestalten a se och a graven an aussergewéinleche Momenter, wéi elo an der Pandemie, kënnen am Sënn vum Intérêt général temporär limitéieren, awer just temporär.

Ech wëll eis Opdeelung op dräi Kategorien ervirhiewen: d'Grondrechter, d'Biergerrechter an, et ass vu menge Virriedner ugeschwat ginn, d'Staatsziler.

D'Staatsziler – wéi gesot, an enger Verfassung, déi net a Stee gemeesselt ass – drécken aus, wat der Gesellschaft wichteg ass. De Staatsrot kritt d'Missioun, doduerch, dass mer se ageschriwwen hunn an d'Verfassung, déi zukünfteg Gesetzestexter och op de Respekt vun dësen neien Artikelen ze préiwen. Et geet hei, wéi d'Wuert et seet, ëm Ziler: En Zil heescht jo, dass een et wëllt erreechen a méiglecherweis an enger nächster Reform méi verflichtend aschreiwen, esou wéi mer et gemaach hunn dës Kéier, wou mer d'Interesse vum Kand bei d'Grondrechter konnten aschreiwen.

Konkreet bei de Staatsziler geet et ëm e puer vun deene gréissten Erausfuerderunge vun eiser Gesellschaft, vun eis alleguerten heibannen: Dat sinn ënner anerem d'Recht op d'Wunnen – dat ass nei –, de Schutz vun Natur an Ëmwelt, de Kampf géint de Klimawandel an den Asaz fir d'Klimaneutralitéit – déi och nei ass –, d'Erhale vun der Biodiversitéit – ech soen et nach eng Kéier, ech ënnersträichen et nach eng Kéier –, ...

Une voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | ... d'Matabezéie vun de Besoine vun den zukünftege Generatiounen – eis Kanner, eis Kandskanner an déi duerno, hoffentlech –, ...

La même voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | ... d'Recht op Zougang zur Kultur an de Schutz vun eisem Patrimoine, ...

Une autre voix | Très bien!

M. Charles Margue (déi gréng) | ... d'Fräiheet vun der wëssenschaftlecher Fuerschung.

Bei der Ëmwelt- a Klimaproblematik steet och, dass mer de Besoine vun alle Generatiounen, vun deenen, déi elo hei liewen an den zukünftegen, musse Rechnung droen.

Fir eis Gréng ass dëse Passage fundamental: E weist ënner anerem och op d'Zesummespill tëschent den individuellen an de kollektive Rechter a Flichten hin, a mer sinn eis do an der Wäertstellung net ganz eens, ech sinn net ganz eens mat Verschiddene vu menge Virriedner, ech wëll dat soen. Eng Gesellschaft muss den Eenzelne schützen, zemools deen, deen net esou gutt drun ass, deen ass besonnesch schutzbedürfteg. Awer eng Gesellschaft muss och ëmmer den Interessi vun der Allgemengheet am Bléck hunn. Et geet ëm d'Gläichgewiicht, wat mer versichen ze erreechen, fir dass déi eng net op Käschte vun deenen anere liewen, net elo an och net op Käschte vun den zukünftege Generatiounen. An dofir musse mir haut duerno kucken.

Mir liewen nämlech an engem gemeinsamen Haus, dat et ze schütze gëllt. Ech erënneren – ech erlabe mer et, nach eng Kéier drop ze kommen – un d'Notioun vun de Commons, de Biens communs, déi eis Gréng besonnesch wichteg sinn, déi mer wollten an dësem Sënn hei am Kapitel verankeren, mee se hunn et awer bis elo just an de Commentaire des articles gepackt, faute de majorité qualifiée. Ech hunn d'Hoffnung net opginn, dass mer et eng Kéier méi héich kréien.

Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren a ginn och den Accord, mat Iwwerzeegung a mat Freed, vun der grénger Fraktioun. Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Margue. An da wier et um honorabelen Här Fernand Kartheiser. Här Kartheiser, Dir hutt d'Wuert.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Här President, villmools merci. Och fir unzefänken e Merci un d'Madamm Beissel fir eng Presentatioun, déi, mengen ech, derwäert ass, datt ee se wierklech am Detail noliest an och driwwer iwwerleet.

Ech wëll hei e Recht benotzen, wat an der Verfassung steet, d'Recht op d'Liberté d'expression, enfin, wat net drasteet, mee feelt. Et feelt an der Verfassung. Dat heescht, dat hu mer net drageschriwwen, d'Recht op d'Liberté d'expression. Et feelen och anerer. D'Recht op Liewen, zum Beispill, feelt. D'Madamm Beissel huet do e puer Erklärunge ginn, mee do ass et fir eis ganz kloer. Si seet: „Ça va sans le dire", mee: „Ça va mieux en le disant."

D'Recht op Liewen, wat an enger Verfassung feelt, dat ass keng gutt Zensur fir eng Verfassung, genausou wéi zwar e puer Virriedner och gesot hunn, datt den Accès op d'Kultur an der Verfassung garantéiert ass, awer wat feelt ass eng aner Saach: d'Fräiheet vun der Kultur, wat nach vill méi wichteg wär.

Also Dir gesitt, datt déi Grondrechter, déi dra sinn, eis u sech keng Satisfaktioun ginn. Sécher, hei gëllt, wat och fir déi aner Kapitele gëllt: Et si vill gutt Neierungen dran, awer et sinn esou gravéierend Nodeeler a Feeler hei dran, datt mer awer gréisst Zweifel hunn.

D'Politiséierung vun der Verfassung ass eng Evidenz. Déi politesch Staatsziler, déi elo do dra sinn, do wësse mer net genau, zu wat se kënne féieren. Wéi den Text als éischt deponéiert ginn ass, do stoung eng Formel am Exposé des motifs, mengen ech, déi herno fale gelooss ginn ass.

Mee d'Fro steet am Raum: Wat heeschen eigentlech déi politesch Staatsziler? An deem éischten Text, deen deponéiert gouf, stoung: „Les conséquences [...] liées à ces objectifs s'expliquent par leur utilisation par le législateur pour justifier des dérogations non excessives à des principes constitutionnels." Wat sinn déi Principes constitutionnels, déi hei gemengt sinn? Wéi eng Derogatiounen? Wat heescht „non excessif"? Dat gëtt nach ganz schwiereg Decisiounen. Mir kéinten also elo d'konstitutionell Prinzippien, déi net opgezielt, net determinéiert sinn, aschränken, fir politesch Ziler ze erreechen. Dat entsprécht net eiser Opfaassung vun eisem demokratesche Rechtsstaat.

Mir gesinn op anere Punkten, datt awer d'ADR Afloss hat an där Diskussioun. Mir hunn dat op e puer Punkte gesinn. An ee vun deene Punkten, dat sinn d'Kannerrechter, eng Konsequenz wierklech vun deem Owend am Tramsschapp, wou d'Regierung u sech eng Zensur krut, eng negativ Zensur, eng Datz vun deene Leit, déi do waren. An do ass et ënner anerem ëm d'Kannerrechter gaangen. An do ass d'Fro: Wie soll dann derfir suergen, datt déi Kannerrechter respektéiert ginn?

An dem éischten Text stoung: „L'État veille" – net d'Elteren! Do hu mir gesot: D'Eltere sinn do, fir datt d'Kannerrechter agehale ginn. Elo, an där aktueller Formuléierung, ass et net méi kloer, wien zoustänneg ass. An Dir kënnt sécher sinn, datt mat där heiter Verfassung nach vill Diskussiounen op eis duerkommen, wéi dann d'Gewiicht ass. Wien huet da méi ze soen iwwert d'Kanner, d'Elteren oder de Staat? Dat gëtt nach eng Diskussioun.

D'Auslännerwalrecht: Do hu mir ëmmer erëm drop opmierksam gemaach, datt déi Diskussioun an déi Formuléierungen, déi an dësem Text stinn, d'Dier opmaachen dofir. Aner Parteie soen, dat wär net esou. Gëschter huet den Här Di Bartolomeo – ech soen em och nach eng Kéier Merci fir dee Saz – eng Kéier kloer gesot: „Déi Diskussioun ass net op ëmmer an éiweg zou." Dat gesi mir och esou, well d'Formuléierungen an där Verfassung, déi gi genau an déi Richtung, datt se dat erlaben.

Mir wollten dat kloerstellen als ADR, a mir hate proposéiert, ...

(Interruption)

... mir hate proposéiert, an den Text eranzeschreiwen, datt déi Erweiderung vu politesche Rechter, déi och fir Auslänner méiglech ass, do sollt duerch eng Formel ergänzt ginn: „à l'exception des élections législatives." Da wär et kloer gewiescht. Dann hätte mir dat hei kënnen an deem Punkt akzeptéieren. Dat ass eis awer refuséiert ginn. Firwat? Dat ass eng Fro, déi ee sech, mengen ech, och ka stellen.

Dann d'Famill: Hei hu mer eng Dispositioun dran, déi et an där Form eises Wëssens op der ganzer Welt net nach eng Kéier gëtt. Mir innovéieren, mir sinn – wéi géif ech soen? – an deem Newspeak, dee mer hei ëmmer hunn, heescht dat jo „progressiv". Progressiv ass u sech e Réckschrëtt, dat ass e Réckschrëtt an der mënschlecher Dignitéit. Well hei steet: „Toute personne a le droit de fonder une famille." Wat ass dann elo d'Famill? Wéi ass se definéiert? Wat ass se genee? Mécht dat net – an dat ass op jidde Fall eis Iwwerzeegung, wa mer dat hei liesen – d'Dier grouss op fir deen zivilisatoresche Réckschrëtt, deen de Leit e Recht op e Kand gëtt?

Hei hu mer also deen Ënnerscheed: Mir vertrieden als ADR d'Rechter vum Kand – notamment déi, déi an der Kannerrechtskonventioun festgeschriwwe sinn, Artikel 7: All Kand huet e Recht op seng Elteren, seng Mamm, säi Papp –, an hei ass et eppes anescht : „Toute personne a le droit de fonder une famille."

De Staatsrot, deen hat och seng Zweifel. Do huet e gesot, mir sollen do virsichteg sinn, virsichteg, well dat eeben an där Form net kloer ass, wat dat heescht. Ech hunn elo den Text net direkt hei leien – ech hat en zwar matbruecht –, mee et wär derwäert. „Le Conseil d'État appelle dès lors à la prudence" – à la prudence! – „pour ce qui est de la consécration d'un droit subjectif justiciable de fonder une famille, un droit actuellement non encore reconnu comme tel au niveau ni du Conseil de l'Europe, ni de l'Union européenne, ni des membres de cette dernière et dont l'étendue n'est pas clairement définie."

Wou gi mir hin? Wat maache mer hei? A wéi gëtt déi rechtlech Interpretatioun? Ech soen Iech och politesch hei, datt eng CSV dat do nimools hätt däerfen akzeptéieren. Ech hunn alt dacks d'Fro gestallt, wéi vläicht vill Kolleegen heibannen: Wat ass dann nach vun enger CSV iwwreg, mat engem C am Numm, déi esou eppes akzeptéiert? Ech soen Iech: Näischt méi! An et ass schued. Well eist Land bräicht u sech eng Partei, déi nach méi grouss ass an déi fir esou Wäerter asteet. Si huet keng méi.

(Interruption)

D'CSV huet sech mat dësem Text desavouéiert.

M. Léon Gloden (CSV) | Et ass wéinst der CSV, dat d'Famill an d'Verfassung komm ass, Här Kartheiser.

(Coups de cloche de la présidence)

M. Fernand Kartheiser (ADR) | All déi hei Saache féieren d'ADR derzou, a mir sinn houfreg drop, Här President, ...

(Interruption)

... wierklech houfreg drop, datt mir déi eenzeg Partei sinn, déi prinzipiell dat hei net akzeptéiert. Well wann et eng Partei ass, déi an dëser Diskussioun d'Dignitéit vum Mënsch, vun deem ganz klengen, deen nach net gebuer ass, bis zu jidderengem hei am Land, wierklech verdeedegt, dann ass et d'ADR!

Ech soen Iech Merci.

(Interruptions)

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Kartheiser. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, fundamental Rechter a Fräiheete gi verankert, net an engem Gesetz, mee am héchsten, am wichtegsten Text vum Land: eiser Verfassung. A gläichzäiteg gi se moderniséiert – de Premier sot beim leschte Projet: vum Postkutschenalter, vun de Goldtaleren hin zu enger moderner, zumindest enger méi moderner Verfassung wéi deemools.

Ech deelen och net d'Appreciatioun vu mengem Virriedner, datt hei Rechter géife geschwächt ginn. Ech mengen, datt et hei ganz wichteg ass ervirzehiewen, datt d'Kannerrechter gestäerkt ginn. An dat weist dach awer, wéi verschidde Lektüre vum nämmlechten Text kënnen zu ënnerschiddleche Konklusioune féieren.

Mir begréissen nämlech och, datt d'Beschränkung op just weiblech oder just männlech opgehuewe gëtt, datt dat endlech geännert gëtt, datt dat endlech der Realitéit ugepasst gëtt.

Wat mir bedaueren, an dat hu mer och scho gesot, dat ass, datt mer dee Saz nach ëmmer drastoen hunn, ech zitéieren: „Les Luxembourgeois sont égaux devant la loi." Nämlech: Just d'Lëtzebuerger – a wat ass mat deenen aneren? Wat ass mat all deenen aneren, déi fir eise Räichtum all Dag hei zu Lëtzebuerg schaffen, déi hei zu Lëtzebuerg wunnen? An och do deelen ech da mengem Virriedner seng Ausso net, datt si sech fir all d'Leit hei am Land géifen asetzen, well manifestement ass dat fir d'Hallschent vum Land schonn net de Fall.

Dofir ass da vläicht déi kleng Kompensatioun, datt mer d'Promotioun vum Sozialdialog nach eng Kéier stäerken an nach eng Kéier méi staark promouvéieren.

Jo, an dann d'Staatsziler: D'Lutte géint de Klimawandel, den Droit au travail, den Droit au logement sinn elo Staatsziler – net aklobar, mee et sinn emol Absichtserklärungen. Kucke mer, wou mer hikommen, well bis elo gesäit ee vun deene Rechter um Terrain net vill! An ech weess och net, wéi mer se wëlle kuerzfristeg ëmsetzen.

An da feelen do jo awer nach d'Referenzen op dat, wat u sech och Staatsziler misste sinn, nämlech d'Bekämpfung vun der Aarmut, vun den Inegalitéiten tëscht de Geschlechter oder iwwerhaapt d'Förderung vun der sozialer Kohäsioun.

Sécher, déi Staatsziler, déi mer elo an der Verfassung stoen hunn, sinn néideg, fir och déi Ziler ze erreechen. Mee mir haten net de Courage, méi wäit ze goen. An datt se net ageklot kënne ginn, mécht dann natierlech och, datt et méi Symbolpolitik ass wéi wierklech haart Fakten.

Ech hätt mer gewënscht, datt mer eebe grad méi aklobar Rechter géife kréien. A wann ech virdrun nach eng Kéier nogelauschtert hunn am Rapport a vum Recht op eng Reaktioun vun enger Administratioun an engem adequaten Zäitraum héieren, a wa mer dovunner schwätzen an dat haut och stëmmen, da stellt ee sech jo awer och d'Fro: Wat ass dann deen adequaten Zäitraum, fir op eppes ze äntwerten?

Mir hate gëschter heibannen iwwert d'Subside fir PV-Anlage geschwat, wou den Délai moyen am Moment 182 Deeg, en halleft Joer, bedréit. Ass dat nach adequat? Ass dat net adequat? Dat sinn d'Froen, mat deene sech an Zukunft natierlech och muss beschäftegt ginn. Et geet net duer, datt mer eppes an d'Verfassung schreiwen. Mir mussen dat och herno liewen a mir mussen derfir suergen, datt dat och liefbar gemaach gëtt. An eigentlech misst bei all Fiche de financement an Zukunft dann och derbäikommen, ob e Gesetz am Aklang mat eisen neie Staatsziler ass, well soss hu mer jo u sech näischt anescht gemaach wéi ze soen: Mir hunn zwar en Zil, mee soubal mer e Gesetz maachen, kucke mer dat Zil net vun allze no!

Dat gesot, hu mer déi éischte Kéier eisen Accord zu dësem Text ginn, dee sécherlech méi wäit geet wéi deen alen Text, deen awer sécherlech net esou wäit geet, wéi en hätt kënne goen. An dofir gi mer dann och déi zweete Kéier eisen Accord fir dëst Kapitel.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Clement.

D'Regierung huet d'Wuert, d'Madamm Justizministesch Sam Tanson.

Prise de position du Gouvernement

Mme Sam Tanson, Ministre de la Justice | Jo, merci, Här President. E grousse Merci un Iech alleguerten heibannen dofir, dat heite méiglech ze maachen. Et ass en Text, deen eis Grondwäerter fixéiert, deen nach eng Kéier genau kloermécht, wat all Bierger vu Rechter huet. An dat ass extreem wichteg. An ech mengen, dass Der hei wierklech nach eng Kéier e Meilestee geluecht hutt.

Ech erënneren och nach eng Kéier un d'Regierungspositioun, déi jo och Propose gemaach hat, fir vläicht op deem engen oder anere Punkt méi wäit ze goen. Mee dat wär da warscheinlech fir eng nächst Verfassungsrevisioun, déi bestëmmt nach e bësse méi laang géif daueren.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci der Madamm Justizministesch. D'Diskussioun ass elo ... Nee, den Här Mars Di Bartolomeo freet nach d'Wuert.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Merci. Merci, Här President. Just fir awer eng wichteg Prezisioun, well ech falsch zitéiert gi si bei där Interventioun, déi ech gëschter gemaach hunn: An der Verfassung ass et ganz kloer, dass dat legislatiivt Walrecht fir d'Lëtzebuerger reservéiert ass. Selbstverständlech, wann ee wéilt eppes dorun änneren, ass dat net onméiglech, mee – mee! – awer nëmmen iwwert de Verfassungswee! Nëmmen iwwert de Verfassungswee, dat heescht also mat deene selwechte Majoritéiten, wéi mer se hei bei deene verschiddene Kapitele musse kréien. Duerch d'Hannerdier geet dat definitiv, definitiv net!

An ech wëll och dat nach eng Kéier widderhuelen, wat d'Rapportrice gesot huet zu de Rechter vun deene Leit, déi net d'Lëtzebuerger Nationalitéit hunn an déi um Lëtzebuerger Territoire wunnen: Si genéissen dee selwechte Schutz wéi d'Lëtzebuerger. Et muss een also déi zwee Artikelen zesumme liesen. Esou liest sech eng Verfassung, an et hëlt een net een Artikel isoléiert eraus, fir dann eppes an d'Welt ze setzen, wat de Realitéiten net entspréicht!

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Di Bartolomeo. An den Här Kartheiser wëll kuerz dorobber reagéieren.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, ech wollt eigentlech net reagéieren am Ufank, well ech geduecht hunn, et wär alles gesot, mee well den Här Di Bartolomeo nach eng Kéier d'Wuert geholl huet, wëll ech soen, datt dat net eis Interpretatioun ass. Och mir liesen d'Verfassung am Zesummenhang. Mir stelle fest, datt an deem Kapitel, dat mer haut de Mëtteg diskutéieren, och nach eng Referendumsdispositioun ass, wou d'Chamber einfach iwwer e Gesetz kann erméiglechen, datt Auslänner iwwer eng ganz Rei vu Froe kënne matofstëmmen. Dat ass theoreetesch méiglech, ënner anerem och iwwert d'Méiglechkeet vun engem Auslännerwalrecht.

Ech erënneren drun, datt de Conseil national pour étrangers monéiert hat, datt dat déi leschte Kéier net méiglech war, d'Auslänner do zouzeloossen.

Fir eis ass d'Lektür – an ech schléissen domadder of, Här President – ganz kloer déi, déi mir gemaach hunn: Et ass leider duerch d'Hannerdier méiglech, a mir hätte gär als ADR – an dofir wollte mer de Referendum –, datt dat kloer ass oder eng Textännerung, déi dat ausgeschloss hätt. Dir wollt dat net, dat ass Äert Recht. Mee mir bleiwe bei eiser Interpretatioun!

Ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Kartheiser.

M. Mars Di Bartolomeo (LSAP) | Wann een eppes Falsches zweemol seet, gëtt et dofir net méi richteg!

Une voix | Très bien!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Dat gëllt och fir Iech!

M. Fernand Etgen, Président | Dont acte! D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zum zweete Vote constitutionnel iwwert d'Verfassungsofännerung 7755. Den Text steet am Document parlementaire 7755[12]. Et ass eng Majoritéit vun zwee Drëttel erfuerdert an de Vote par procuration ass net erlaabt.

Second vote constitutionnel sur la proposition de révision de la Constitution 7755

D'Ofstëmme fänkt un. De Vott ass ofgeschloss.

D'Propositioun ass mat 52 Jo-Stëmme bei 3 Nee-Stëmmen an 1 Abstentioun ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel, Aly Kaes, Marc Lies, Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, MM. Dan Kersch et Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen.

Ont voté non : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser et Roy Reding.

S'est abstenue : Mme Myriam Cecchetti.

Et ass also esou decidéiert.

4. 8091 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 24 juin 2020 portant introduction de mesures temporaires relatives à la loi communale modifiée du 13 décembre 1988 et à la loi modifiée du 27 mars 2018 portant organisation de la sécurité civile dans le cadre de la lutte contre le Covid-19

Mir kommen dann elo zum Projet de loi 8091, enger Ofännerung vum Gesetz iwwert d'Aféiere vun enger Rei Mesuren am Kader vun der Covid-19-Pandemie. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An d'Wuert huet elo de Rapporter vun dësem Projet de loi, den honorabelen Här Carlo Weber. Här Weber, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission des Affaires intérieures et de l'Égalité entre les femmes et les hommes

M. Carlo Weber (LSAP), rapporteur | Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Projet de loi 8091 gouf den 3. November vun dësem Joer vun der Inneministesch Taina Bofferding deposéiert.

De Syvicol huet säin Accord zum Projet de 14. November ginn, an de Staatsrot huet eis den 29. November e positiven Avis virgeluecht.

Hei ginn d'temporär Mesuren op en Neits verlängert, déi mer am Kader vun der Pandemie getraff hunn.

Ech erënneren drun, dass mer mam Gesetz vum 24. Juni 2020 erlaabt hunn, dass d'Membere vum Gemengerot an de Gemengesekretär kënnen iwwer Visiokonferenz un de Gemengerotssëtzungen deelhuelen, an datt een, deen net kann deelhuelen, engem anere Membere kann eng Procuratioun ginn, fir a sengem Numm ofzestëmmen.

Wann d'Gemengerotssitzungen an en anert Gebai wéi d'Gemeng verluecht ginn, muss duerfir keng Approbatioun vum Inneministère gefrot ginn. Déi selwecht Ausnamebestëmmunge gëllen och fir d'Deliberatiounen an de Gemengesyndikater, an den Établissements publics vun de Gemengen a schliisslech och fir de Verwaltungsrot bei der Sécurité civile. Am Dezember 2020 goufen dës Mesuren nach op d'Sëtzunge vum Schäfferot ausgedeent. Dat Gesetz gouf dunn och ëmmer erëm verlängert. Dat ass och elo hei bei dësem Projet de loi de Fall.

Och wann et bis elo net zu enger neier Well – glécklecherweis – vu Coronainfektioune komm ass, déi riskéiere géif, eise Gesondheetssystem ze iwwerlaaschten, sou kënnen d'Infektiounszuelen awer grad am Wanter erëm ganz séier klammen. Et ass wënschenswäert, dass Leit, déi sech ustiechen, sech virun isoléieren, fir de Virus net virunzeverbreeden. Dat wär jo och eng zousätzlech Belaaschtung fir eise Gesondheetssystem, wou d'Doktere mam Personal leider net zur Rou kommen an elo speziell bei de Kanner all Energie an Zäit brauchen, fir d'Kanner mat Bronchiolitis ze behandelen.

Bei dësem Projet de loi bleift d'Méiglechkeet, u Reuniioune via Visiokonferenz deelzehuelen. Och d'Méiglechkeet vun der Procuratioun suergt derfir, dass e Gemengerot och dann handlungsfäeg bleift, wann een oder souguer méi Membere krank ginn. Generell hu mir net méi ganz vill Covidrestriktiounen, eenzel Mesurë goufen iwwert d'Gesetz vum 26. Oktober bis den 31. Mäerz verlängert. Mat dësem Projet de loi proposéiere mer, och déi temporär Mesuren am Gemengegesetz bei der Sécurité civile bis den 31. Mäerz ze verlängeren.

Et sief dozou gesot, datt d'Gemengen – an ech denken hei och un eis Kommissiounssitzungen hei am Haus – gutt Erfarunge mat dëse Bestëmmunge gemaach hunn, soudatt en Deel dovu wäert am Kader vun der Reform vum Gemengegesetz perenniséiert ginn. Dës Elementer fanne sech am Projet de loi 7514 iwwert d'Tutelle administrative erëm, deen als nächste Punkt um Ordre du jour hei steet.

Mir stëmmen haut d'Verlängerung vu Mesuren, vun deenen Eenzelner kuerz drop wäerten aus dem zäitlech begrenzte Gesetz erausgeholl ginn, fir definitiv an d'Gemengegesetz ageschriwwen ze ginn. Vu dass dëst Gesetz deen Dag a Kraaft trëtt, wou et veröffentlecht gëtt, d'Gesetz iwwert d'Reform vun der Tutelle administrative awer eréischt den éischten Dag vun dem Mount no der Veröffentlechung vum Gesetz, bleiwen dës Gesetzer kohärent, och wa mer se haut um selwechten Dag stëmmen.

Ech soen Iech Merci fir Är Opmierksamkeet a villmools merci och u jiddereen, deen un dësem Dossier matgeschafft huet, an ech ginn heizou den Accord vun der LSAP-Fraktioun

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools dem Här Rapporter Carlo Weber.

An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Michel Wolter agedroen. Här Wolter, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Michel Wolter (CSV) | Här President, den Här Rapporter Weber, deen huet alles esou erkläert, wéi et ass, an dofir géif ech den Accord vu menger Fraktioun ginn.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Wolter. Den nächsten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Claude Lamberty.

M. Claude Lamberty (DP) | Ech géif soen, den Här Wolter huet dat esou gutt resuméiert, wat den Här Weber gezielt huet, dass ech och den Accord vun der DP-Fraktioun ka ginn.

(Hilarité)

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Lamberty. An da wier et un der honorabeler Madamm Jessie Thill.

Mme Jessie Thill (déi gréng) | Merci, Här President. Ech mengen, et ass effektiv alles gesot vu menge Virriedner.

Mir begréissen natierlech dës Verlängerungen, mee mir wollten och profitéieren, fir awer e puer Froen ze stellen: Bei der Diskussioun vum ursprünglechen Text gouf d'Gefor opgeworf vun engem Abus vun dëse Moossnamen, an dowéinst hu mer eis d'Fro gestallt, ob et do Zuele gëtt, wéi vill Gemengen op dës Mesuren zréckgegraff hunn – besonnesch och op d'Visiokonferenzen – oder ob et och Gemenge gouf, déi guer net op dës Mesuren zréckgegraff hunn; an dann, ob et iergendwéi Reklamatiounen oder Indicë gouf vun Abuse vun dëse Mesurë vu Leit, déi net aus Covidgrënn op dës Visiokonferenzen zum Beispill zréckgegraff hunn.

Da bleift mir just nach de Merci un de Rapporter fir säi schréftlechen a mëndleche Rapport an den Accord vun der grénger Fraktioun.

Ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Thill. An dann dat selwecht vum Här Jeff Engelen.

M. Jeff Engelen (ADR) | Jo, merci, Här President, Dir kënnt Gedanke liesen! Ech wëll dem Här Carlo Weber en häerzleche Merci soe fir säi schréftlechen a mëndleche Rapport. Et ass alles gesot, och vu menge Virriedner. Et ass deem näischt méi bäizefügen. Ech ginn den Accord vun der ADR zu dësem Gesetz.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Engelen. An da geet d'Wuert un d'Madamm Myriam Cecchetti.

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Vun eis aus och. Mir ginn den Accord. Villmools merci fir alles dat, wat scho gesot ginn ass. Méi ass net ze soen.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Cecchetti. De leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Marc Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Merci dem Carlo Weber. Also, ech war selwer an deem Fall, dass ech per Videokonferenz an de Gemengerot zougeschalt gi sinn, dofir weess ech dat Gesetz ze schätzen. Deemools huet sech just nach eng weider Fro gestallt: Wéi et mat de Kommissiounen ass.

Bei eis war et esou, dass de Schäfferot dunn esou frëndlech war ze soen, ech kéint och per Visio un de Kommissiounen deelhuele vun der Gemeng. Dat ass am Gesetz elo net gereegelt, mee a sech ass et awer flott, wann de Schäfferot de Conseilleren esou wäit entgéintkënnt, dass se och, wéi eeben an der Chamber, per Video un enger Kommissioun deelhuele kënnen. Dofir gi mir och haut eis Zoustëmmung, fir dëst ze verlängeren.